

NORGES HØYESTERETT

Den 8. desember 2010 avsa Høyesterett dom i

HR-2010-02097-A, (sak nr. 2010/1344), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Magne Nyborg)

mot

A (advokat Anders Brosveet)

STEMMEGIVNING:

- (1) Dommer **Falkanger**: Saken gjelder straffutmåling og inndragning av vinning i narkotikasak.
- (2) Fjordane tingrett avsa 23. desember 2009 tilståelsesdom med slik domsslutning:
  - ”1. A, født 13.06.1977, blir dømd for brot på straffelova § 162 første og andre ledd, straffelova § 162 første ledd og legemiddelova § 31 andre ledd jf § 24 første ledd til fengsel i 2 – to – år og 4 – fire – måneder jf straffelova § 62 og § 63 andre ledd.

Fullføringa av 6 – seks – månader av straffa blir utsett i medhald av straffelova §§ 52-54 med ei prøvetid på 3 – tre – år.
  2. Varetekt kjem til frådrag med 21 – tjueein – dagar.
  3. I medhald av straffelova § 34 blir 500 000 – femhundretusen – kroner inndrege.
  4. I medhald av straffelova § 36 blir eit stk pesolavekt inndrege.”

- (3) Domfellelsen bygger på at A over en periode på ett år hadde ervervet og oppbevart ca. 23 kg hasj, hvorav han solgte 21 kg videre til flere personer. Det hele skjedde i samarbeid med en person som skaffet stoffet gjennom kontakter i X, mens A solgte det til brukere i Y. A hadde også ved en anledning ervervet 39 gram amfetamin, hvorav 30 gram ble solgt til en annen person. Ved en annen anledning hadde han ervervet 10 gram amfetamin og solgt dette videre. Han ble også dømt for oppbevaring av 4,11 gram amfetamin og 2 tabletter inneholdende diazepam. Dette partiet amfetamin var en del av de 39 gram som er nevnt ovenfor. Endelig ble han dømt etter legemiddeloven for bruk av hasj og amfetamin.
- (4) Påtalemyndigheten la for tingretten ned påstand om inndragning av 800 000 kroner, idet man antok at dette var As utbytte – den samlede salgssum oppnådd ved de straffbare handlingene. Tingretten kom til at hans utbytte var ca. 740 000 kroner, men fant at bare 500 000 kroner skulle inndras.
- (5) A anket til Gulating lagmannsrett over straffutmålingen og inndragningen. Lagmannsretten besluttet at anken skulle henvises til behandling. Under ankeforhandlingen trakk A anken over straffutmålingen.
- (6) Lagmannsretten avsa 29. juni 2010 dom med slik domsslutning:
- ”I Fjordane tingretts dom av 23.12.2009, slutningen pkt. 3, gjøres den endring at inndragningsbeløpet settes til kr 350.000 – kroner trehundrefemtitusen.”**
- (7) Lagmannsretten la til grunn at As utbytte fra de straffbare handlingene var 735 000 kroner, hvorav anslagsvis 223 000 kroner var ren fortjeneste. Når det gjaldt hvor mye av utbyttet som skulle inndras, delte retten seg i to. Et flertall (4) fant at A i tiden etter tingrettens dom hadde kommet i en rehabiliteringssituasjon, og at inndragningen burde settes ned for ikke å svekke utsiktene til at han skulle lykkes. Mindretallet (3) fant at disse hensyn ikke var tungtveiende nok til å fravike tingrettens utmåling.
- (8) Påtalemyndigheten har anket dommen. Ved ankeutvalgets beslutning av 22. september 2010 ble anken tillatt fremmet. Forsvarer har 11. november 2010 – utenfor anken – gjort gjeldende at tingrettens straffutmåling er for streng.
- (9) *Jeg er kommet til* at påtalemyndighetens anke over inndragningen ikke kan føre frem, og at det heller ikke er grunnlag for å sette straffen ned.
- (10) Jeg ser først på straffutmålingen, og bemerker innledningsvis at Høyesterett kan prøve avgjørelsen om straff selv om den ikke er gjort til ankegrunn, jf. straffeprosessloven § 342 annet ledd nr. 2.
- (11) Tingretten fant under henvisning til Rt. 2007 side 1341 at As befatning med hasj som utgangspunkt ville ha medført fengsel i fire år, og at riktig samlet straff for alle forhold normalt ville ha vært fengsel i fire år og fire måneder. Tingretten fremhevet deretter at straffen måtte reduseres fordi saken var avgjort ved tilståelsesdom, og fordi A hadde forklart seg om det alvorligste forholdet – erverv, oppbevaring og salg av hasj – på et tidspunkt hvor politiet ikke kunne føre bevis for dette. Forklaringen var avgjørende for at denne delen av saken ble oppklart, samt for saker mot andre involverte. Tingretten kom på denne bakgrunn til at straffen passende kunne settes til fengsel i to år og fire måneder,

hvorav seks måneder ble gjort betinget av hensyn til As ”rehabiliteringsliknande situasjon”.

- (12) Lagmannsretten prøvde som nevnt ikke straffutmålingen, og for Høyesterett er straffutmålingen tatt opp utenfor anken. I denne situasjonen finner jeg at det bare kan være grunnlag for å endre straffen dersom det er et åpenbart misforhold mellom de straffbare forhold og den utmålte straff, jf. straffeprosessloven § 344. Jeg finner det klart at det her ikke er noe slikt misforhold, og at straffen derfor ikke kan settes ned.
- (13) Tingretten har imidlertid uriktig fastsatt varetaktsfradraget til 21 dager. Det skal være 22 dager.
- (14) Jeg går så over til påtalemyndighetens anke over inndragningen.
- (15) Etter straffeloven § 34 første ledd første punktum skal utbytte av en straffbar handling inndras. Utgifter kommer ikke til fradrag, jf. bestemmelsens annet ledd annet punktum.
- (16) I vår sak må det legges til grunn at A har hatt et brutto utbytte på 735 000 kroner på salg av narkotika, og etter den nevnte hovedregel ville det ha vært riktig å inndra dette fullt ut.
- (17) Ansvarer kan imidlertid reduseres eller falle bort ”i den grad retten mener at inndragning vil være klart urimelig”, jf. straffeloven § 34 første ledd annet punktum. I Ot.prp. nr. 8 (1998–1999) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven mv (inndragning av utbytte) side 64–65 er det fremholdt at dette er en ”snever unntaksregel”, og at den bare bør få anvendelse ”når utbyttet er forbrukt og den siktede har en svak økonomi”.
- (18) Etter min mening er disse vilkårene oppfylt i vår sak. As utbytte av de straffbare handlingene er i det alt vesentlige forbrukt. Han mottar etter skatt ca. 14 000 kroner i attføringspenger, og han har en egen borettslagsleilighet på 50 m² i Z. På den hviler det et lån på 347 000 kroner som han betjener med ca. 2 350 kroner i månedlige renter og avdrag. I tillegg betaler han ca. 2 100 kroner i fellesutgifter. A klarer seg således økonomisk i dag, men jeg antar at hans økonomi vil bli betydelig svekket ved det beløp som inndras.
- (19) I den nevnte proposisjonen side 65 presiseres at når ”allmenne hensyn taler for inndragning, og i gjentakelsestilfeller, bør inndragning normalt skje selv om utbyttet ikke er i behold og siktede har svak økonomi”. Videre heter det at jo ”mer man er i kjerneområdet for inndragning av utbytte, desto mer skal det til før inndragningsansvaret bør reduseres”.
- (20) Vår sak gjelder blant annet erverv og salg av betydelige mengder narkotika. Vi er da klart innenfor kjerneområdet for inndragningsbestemmelsen, og allmenne hensyn taler generelt sett for inndragning. Bortfall eller reduksjon av inndragning kan likevel skje, men jeg antar det da må foreligge tungtveiende grunner.
- (21) I vår sak er det særlig spørsmål om As rehabiliteringssituasjon kan begrunne en ytterligere reduksjon av inndragningen. Forarbeidene til straffeloven § 34 gir god støtte for at rehabiliteringshensyn kan gjøre det ”klart urimelig” å inndra hele utbyttet. I Innst. O. nr. 50 (1998–99) Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven m.v. (inndragning av utbytte) side 6 uttales det at det ”bør kunne

legges vekt på hensyn til rehabilitering og at lovbryteren ikke må komme i en umulig gjeldssituasjon”. Jeg nevner også at det på side 24 i proposisjonen fastslås at det bør lovfestes at utgifter ikke skal komme til fradrag. I den forbindelse heter det følgende:

”Det kan riktignok tenkes situasjoner hvor påløpte utgifter bør få komme til fradrag – av hensyn til resosialisering av lovbryteren eller for å unngå dobbeltinndragning. Men dette kan fanges opp av den generelle rimelighetsreservasjonen i utkastet første ledd annet punktum.”

- (22) Høyesterett har i Rt. 2001 side 1356 i en narkotikasak fulgt opp disse signalene. Inndragningen ble der redusert fra 53 500 til 25 000 kroner fordi domfelte var i en rehabiliteringssituasjon.
- (23) Lagmannsretten – flertallet – ga følgende begrunnelse for å sette inndragningen ned til 350 000 kroner:

”Det pekes særlig på at domfelte nå er under rehabilitering. Domfelte har misbrukt narkotika jevnlig de siste 10 år. Misbruket fant sted samtidig som han var i arbeid. I 2007 var han utsatt for en trafikkulykke og måtte gi opp sitt arbeid. I tiden deretter tiltok misbruket og han startet opp med den omsetning av narkotika som han er domfelt for, hovedsakelig for å finansiere eget misbruk. Etter dommen i tingretten har han fortsatt å misbruke narkotika. I april i år forsøkte han å ta sitt eget liv og ble i denne forbindelse innlagt på Førde sykehus, psykiatrisk avdeling. Han ble utskrevet i slutten av mai og det er nå etablert en ansvarsgruppe for ham med deltakelse av fastlege, psykolog og ’B’ som er et kommunalt tiltak som følger opp personer med psykiske lidelser. Det er utarbeidet ’Individuell plan’ og domfelte har siden slutten av mai fulgt opp de tiltak som der er skissert. Dette innebærer blant annet at han nå jevnlig går til samtaler hos sin kontaktperson på ’B’, deltar i mestringsgruppe, trener flere dager i uken, avgir urinprøver hos fastlege og går til samtale hos psykolog. Kontaktpersonen hos ’B’ og fastlegen har i sine forklaringer til lagmannsretten opplyst at de anser domfelte som motivert for å endre sin tidligere livsførsel. Opplegget har vart i kort tid og slik sett er det en viss usikkerhet knyttet til om domfelte vil klare å følge opplegget over tid. På den annen side er det etablert et omfattende tilbud og sammenholdt med domfelles motivasjon samt at han over lengre tid tidligere har klart å stå i arbeid, finner flertallet at det er gode utsikter til at han vil kunne lykkes.

Slik flertallet ser det er et inndragningsbeløp i den størrelse tingretten har fastsatt et moment som svekker utsiktene for at rehabiliteringen vil lykkes. ... Slik flertallet ser det er det viktig at domfelte også etter at fengselsstraffen er sonet, ser muligheten for å komme videre i livet. Inndragningsbeløpet bør derfor ikke settes for høyt.”

- (24) Jeg kan i hovedtrekk slutte meg til dette. Som lagmannsrettens flertall finner jeg i tillegg at det må ses hen til As tilståelse, idet man ikke ville hatt samme grunnlag for inndragning uten denne.
- (25) Hvor mye inndragningen må settes ned for å imøtekomme de nevnte hensyn, blir nødvendigvis noe skjønnsmessig. Etter en konkret vurdering finner jeg ikke grunn til å fravike det skjønns lagmannsrettens flertall har utøvd.
- (26) Anken skal etter dette forkastes.

(27) Jeg stemmer for slik

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I tingrettens dom – domsslutningens punkt 2 – gjøres den endring at varetektsfradraget settes til 22 – tjueto – dager.

(28) Dommer **Coward:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(29) Dommer **Endresen:** Likeså.

(30) Dommer **Noer:** Likeså.

(31) Justitiarius **Schei:** Likeså.

(32) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I tingrettens dom – domsslutningens punkt 2 – gjøres den endring at varetektsfradraget settes til 22 – tjueto – dager.

Riktig utskrift bekreftes: